

1204

מזכירי חברה
הכנסת

פירוט ל מס' 20/ג'

מיסיבת ועדה הכספיים
ירושלים, יום ד', י"א בכסלו תשי"ח - 4.12.1957, טעה 09.00.

מ.י.

י. גורי - היו"ר	: <u>נחמה</u>
י. בדר	
ש. דיין	
מ. חזני	
א. בהיר	
נ. לוי	
י. ספיר	
י. קרגמן	
ח. רובין	
י. ש. רוזנברג	

ש. בוק - מזכיר הוועדה

שר האוצר ל. אשכול	: <u>מוזמנים</u>
נגיד בנק ישראל ד. הורוביץ	
ד"ר ג. קיטרון - משרד המשפטים	

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

היום נסכם סופית את ההצעות שהובאו לסיכום הדיון על עליית אמצעי החסלום, בעקבות הדו"ח של נגיד בנק ישראל.

י. ספיר: לחבר הכנסת בדר ולי תהיה הצעה מסוימת.

היו"ר י. גורי: היה בדעתי לומר איזה דברים בעקבות הדיונים השונים שהופיעו בעתונות על הדיון.

אם כן, היו שני סלבים. בסלב הראשון הצעתי הצעה, ולמחרת הילופי דברים שהיו אמרתי: כיון שאני עומד להכניס חיקון בהצעה, אז המדובר הוא על דבר שעוד לא בא לעולם, דבר בלתי מושלם, וביקשתי את החברים להימנע מכל פרסום. למחרת היום הופיעה ב"מעריב" ידיעה על מהלך הישיבה, ידיעה אמנם קצרה, אבל ברור שזה יכול היה להוביל ל"מעריב" רק על-ידי היו"ר הוועדה, כי אין לו כל רשות לחסוד בחברי הוועדה האחרים, אינני חוסד גם במזכיר הוועדה, ואין לי כל יסוד לדון כלל לחסוד בנגיד הבנק ובמיוחד הפעם. אולם הפעם אינני חושב גם היו"ר, ולכן עומדת השאלה כיצד הגיעה הידיעה ל"מעריב". זה מביא אותי למחלבה נוגה מצד. כנראה שאין לזה תרופה. עד עכשיו היה לי יסוד לחשוב שאת מופנית בקשה כזו לחברי הוועדה, שהיא תקינים.

בפעם השניה גם כן ביקשתי זאת, ומטעמים נוספים, לדבר שעוד לא הצביעו עליו - אין כל ענין להעסיק בו את החברים בדרך זו מכוחים את הטעם הקלוקל של הציבור. אף אחד לא אמר שאינו מקבל את דעתי. למחרת היום הופיע הדבר בעתון בצורה מסולפת ומרוסקת.

י. גור:
אני מודה נגד האדם שמטר את הידיעה ל"מעריב"
בעיקר אני עמדת במצב קשה ביותר באופן
איש, כי המודיעינות לחץ של עתונאי מ"ידיעות אחרונות" שאסטר לו מה היה,
ולא סידורי, ואחר כך זה הופיע ב"מעריב".

אולם אני רוצה לומר שיש לי רושם שלא
שמרתי סוד לגבי מיטקה אחת בהצעתו של יושב-ראש הוועדה, אבל אין זה
החלטת שזה הגיע לאיזה עתון.

נגיד הבנק:
מנקודת ראות האינטרסים של הוועדה, לדעתי
זה פוגע, כי לא הימטר לה אינטרוויוציה

י. גור:
אחרי שנבמור את הדיון ויהיו שתי הצעות
ושתי החלטות - על ההחלטות לא נשמר.

היו"ר י. גורי:

זו זכותך.

ובכן יש הצעה משותפת לחברי הוועדה בדרך
וטפיר לסיכום הדיון על עליית אמצעי התשלום מיולי 1956 עד יוני 1957.
ההצעה אומרת:

1. הוועדה קובעת כי המסלה לא ביצעה
את הפלצות נגיד בנק ישראל בהתאם לדו"חות שלו לגבי השנים 1954/55,
1955/56, 1956/57 גם במידה שהיתה האפשרות המוחלטת לכך.

2. לאור התהליך הבלתי פוסק של האינפלציה
והירידה המתמדת של המטבע הישראלי, אשר בנק ישראל בלבדו אין בכוחו
לעצרו, ולאור העובדות הבאות, כי א) הקפאת האשראי הבנקאי (המהווה רק
חלק ממערכת האשראי במדינה) - לא הצליחה לרסן את האינפלציה, ומאידך
גייסה גרסה למחסור חסור בהון חוזר ובסיסון הייצור והסחר על התוצאות
השליליות הכרוכות במצב זה;

ב) בהתחשב בעובדה כי מקור האינפלציה העיקרי
הוא בניפוח תקציב המדינה, בהשקעות בלתי יעילות ובלתי רנטביליות
ובזבזניות של הון ציבורי, בעומס מסיט מוגזם המרוקן את מערכת הייצור
מיכולתה ומפנה חלק מוגזם של ההכנסה הלאומית למטרות בלתי פרודוקטיביות
ובזבזניות;

ג) מתוך הכרה שסיכויי הבראת המשק והשגת
הון יוצר הדרוש תלויים בייצוב המטבע ובשינוי היסודי במדיניות
הפיסקאלית והמסקית של המדינה -

מליצה ועדת המסכים לקיים על נושאים אלה
דיון סקיף ויטורי במליאת הכנסת.

אקרא עתה את הסיכום שאני מציע:

א. עליית אמצעי התשלום - כל עוד עליה
זו מקבילה לגידול הייצור והתפוקה הלאומית - הינה תופעת לוואי רגילה,
ואין לראות בה שום פגיעה בהתפתחותו התקינה של המשק; לא כן אם מתהווה
פער בין שני אלה במספרים רציניים. פער זה מסכן את המשק ומחיש
ההליכים אינפלציוניים שסכנתם מוחשית ביחוד בארץ הקולטת בקצב
מהיר מאוד אלפי עולים המצטרפים לאלתר למעגל הצרכנים בלי להשתלב
באותו קצב במעגל הייצור והתפוקה.

הצורך להזרים מדי שנה בשנה אמצעים פרודיים
לפיתוחה המזורז של הארץ, לדיכוי מקורות עבודה ופרנסה, לקליטת עולים
ומפרנסים המתווספים עקב הגידול הטבעי - משמש גורם נוסף בעל משקל
לגידול אמצעי התשלום; חלקם של אמצעים אלה מושקע במפעלי פיתוח שאינם
מביאים פירות לאלתר, לרבות מפעלים שפירותיהם עתידים לבוא בעתיד
רחוק יותר.

לפיכך, ולנועח ההתרעה של נגיד בנק ישראל על עליית אמצעי התשלום, בטמדים שיש בהם כדי לגרום תקלות כבדות למטקה של הארץ, נדרשים המטסלה, הכנסת וכל הגורמים הציבוריים האחרים למצוץ ככל האפשר עליה טהירה של אמצעי התשלום שתוצאתה הבלתי נמנעת - עליית מחירים מתמדת והחשת קצב האינפלציה; החלסת כושר ההתחרות של תוצרתנו בשוקי חוץ, דלדול יתרות מטבע חוץ, גידול חובות חוץ ופנים; תלות גוברת והולכת של המטק בהון מן החוץ, ציבורי ופרטי.

ב. סדיניות מוניטרית תקינה בלבד אינה עשויה לחטון את המטק מפני תקלות כבדות, אלא אם תהיה משולבת: בטדיניות כלכלית ומוניטרית מכוונת להעלאת כושר הייצור והתפוקה; עידוד החטכון; טדיניות תקציבית-פיסקאלית ערוכה לאיזון תקציבי המטסלה והרשויות הציבוריות האחרות; מניעת עלייתן של ההכנסות שאינן הולסות כושר הייצור של הארץ; היטנעות מהזרמת אמצעי תשלום נוספים על-ידי הרחבת האשראי הארובת מטמדי הייצור והתפוקה, תוך טמירה על ענפי הייצור החיוניים בתעטיה ובחקלאות, ועידודם.

ג. בשים לב לכך נראים לוועדה עיקרי הנחיותיו של נגיד בנק ישראל, והיא מפנה תשומת לבו של המטסלה למסקנות הכלולות בדין וחטבון.

(אחר כך הצבעות)

ח. רובינן:
בפיסקה ב' בהצעת יו"ר הוועדה, אחרי המלים "מניעת עלייתן של ההכנסות שאינן הולמות כוונת ייסור של הארץ", אני מציע להוסיף את המלים "ושמירה על רמת חיינו בצורתן של שכבות העם הייצרניות".

היו"ר י. גורני:
המתחבה על הורדת השכר רחוקה ממני מצד, הלוואי והייתי יכול למנוע עליית השכר. אין הילוך יצירת חייבי וכליין חבר הוועדה רובין, ואף אחד אינו יכול לחסוד שהכוונה היי להוריד את השכר.

ח. רובינן:
כמדברים על נוסחאות, אי אפשר להתחיל מוויכוחים, עמדות וביטוח שידועות כפיכוד, למשל שתוספת היוקר לא תוביק את היוקר. אינני מעונין שתהיה אי-הבנה, לכן הצעתי להוסיף את המלים האלו.

היו"ר י. גורני:
קשה לי לקבל את התיקון הזה, משום שהוא פירו בחלק זה לסתור את הכוונה. אם מדברים על כן תוך הבטחת רמת חיינו נאותה, מתעוררת השאלה מה זו רמת חיינו נאותה. זה מושג גמיל של כך, ולכן אינני יכול להכניס פיסקה כזו שיכולה להתפרש במירושים שונים.

הנוסחה כשלעצמה אומרת שבמידה וכוסר ייצורה של הארץ אינו עולה, אי אפשר להעלות את ההכנסות; במידה שכוסר הייסור עולה - אדרבה.

ובכן יש הצעה משותפת של חברי הוועדה בדר וספיר. אעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

הצעת חברי הוועדה בדר וספיר - לא נתקבלה.

היו"ר י. גורני: אעמיד להצבעה את הצעתי.

ח. רובינן: אלה המצביעים נגד התיקון של חבר הוועדה רובין אינם אומרים בזה הורדת השכר.

י. קרצמן: אני חושב שהמגמה היא הפוכה, במידה שהמלצות הנגיד תתקבלנה - השכר יהיה יותר גבוה מהחייבים ריבולית.

היו"ר י. גורני: אני מסכים לזה, אבל אינני יכול בזה לשכנע אותו. הדבר המשכנע יותר הוא שהמצביעים מצהירים שאין כל כוונה כזו.

ח. רובינן: אני בעד הבטחת רמת חיינו נאותה לשכבות העם הייצרניות.

היו"ר י. גורני: אעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע ה

הצעתו של חבר הוועדה רובין - לא נתקבלה.

נמנעו: י. בדר, נ. לויין, י. ספיר.

היו"ר י. גורני: אני מעמיד להצבעה את הצעתי.

ה צ ב ע ה

הצעתו של יו"ר ועדת הכספים י. גורי - נתקבלה.

נמנעו: ח. רובינן.

חלוקת שר האוצר ל. אטכול לטאילתות.

הינו"ר י. גורי: אנונו עובדים לסעיף אחר: רשות הדיבור לשר האוצר לחלוקת על טאלות חברי הוועדה.

שר האוצר ל. אטכול: חבר הוועדה הרצפליד שאל על כך לחברת החשמל אינה גובה מה שמגיע לה מהצרכנים. החברת החשמל נמטר שבדרך כלל עכשיו הדבר פועל יפה. יש אולי אזור אחד בו שנים שנים מסתור טרם סודר. הם עובדים עכשיו עם מכונות, והם חולבים לזה נכנסים למסלול.

מ. הזני: חבר הוועדה הזני שאל על קרן ביטוח מסני בגלי טבע. אינני בטוח אם דבר זה עצמו איננו מהווה פגע חדש בשבילנו. כאשר נטפל בתקציב משרד החקלאות, נראה מה העדיפות שהוא נותן לקרן זו. שאלתי אם שר האוצר מוכן לתת לזה עדיפות.

שר האוצר ל. אטכול: לא מוכן. צריך לבדוק באיזו מידה היא מונעת מהממשלה נזקי טבע. על-ידי הקרן הזו רוצים להבטיח מה שהממשלה לא נותנת. לממשלה זה טוב, אבל זה טוב פעם כסף, ואין זה מקטין את מה שאנונו מסלמים, צריך לברר היכן יימצא הכסף ומה תהיה השתתפות החקלאים, אם זו לא תהיה השתתפות של הצרכנים.

אלה הם הטפקות שלי. אני יודע על הענין הזה יותר מעונה, ואינני יכול להגיד שאני מתלהב מזה. נדון על כך עם אנשי משרד החקלאות במסגרת הדיונים על התקציב שלו.

חבר הוועדה קרגמן שאל על המפעלים הכלכליים של פיק"א בארץ. ובכן בידי פיק"א 50% מחברת המלח. זה נמכר לכני חצי שנה, אינני יודע אם לפרטים או לציבור.

את המניות שהיו להם בחברת בירה "נשר" הם מברו לרוביגטון, זה יהודי עשיר מז'נבה, אדם שהיה פעיל גם בימי רישיה הצעק.

טחנות הקמח עדיין בידי פיק"א, טרם נמצא להן קונה. נדמה לי שיש להם מיא ומתן עם מישהו.

אשר לינקבים - כידוע היקבים היו מוחכרים לאגודות הכורמים. עכשיו זה נמכר להם בכמה מאות אלפי לירות.

במפעל דשנים והימיקלים יש להם מניות 200-300 אלף לירות. לפני כמה חודשים הם באו ואמרו שהם רוצים לתת את זה לממשלה כמתנה. כל התמורה שהם מקבלים ממילא מושקעת בארץ בכל מיני דברים, מיצויים ומטרות ציבוריות.

במלון המלך דוד יש להם 8,000 מניות, טרם נמצא קונה. אני חושב שעכשיו נכנס לזה מישהו, אולי זה יסתדר.

הקרקעות יעברו לרשות הקרן הקיימת, גם המיירות וגם המגרשים. הם מסרו לעיריות ולמועצות אזוריות מה שמסרו. יש עוד חלקים של קיבוצים. למשפחת רוטשילד יש רצון להמשיך לעשות משהו בקיבוצים, אנונו-קוויט אתה עכשיו הטכני לשלוש שנים. הם אומרים שיסקיעו חצי מיליון לירות לשנה, בהנחה שגם אנונו נסקיע חצי מיליון, אנונו חולכים לקראת זה. כל זמן שיש להם רצון להיות קשורים בענין הזה - אדרבה.

י. הפיר: האם ברור שאותם המיליונים שמוקדשים לבנין הכנסת

שר האוצר ל. אטכול: לא. כל ישובי פיק"א מקבלים עכשיו טכומים קטנים פה ושם.

כאשר טיפרו לי על הכסף הזה, אמרתי שהם צריכים לראוב להקיע אותו, שלא יאבד על ערכו. אמרו לי שהוא יבוא במטבע דר. אולי אנונו נקבל את הכסף הזה, אז נצטרך להיות אחראים כלפי הכנסת.

מ. הזני: חוזי החלואות עברו לקרן היסוד?

דומני נוכח.

ער האוצר ל. אשכול:

היתה עוד שאלה בענין מכסות טחינה. היתה
למה ועדה והיא קבעה כמה דברים. זה היה ב-1956. היתה דרישה מצד
טחנות הקמח להפלות את מחיר הטחינה ב-6 לירות על טונה. טיפלנו בזה,
והגענו להיזהר הסדר. בעצם סידרנו קרטל, אולם איננו רוצה כל צורך
אחר. מה שעשינו, נדמה לי שהיה לטובת הציבור. זה היה בתקופת מדינת
סיני. אנחנו אומרים שבכל שנה יש צורך ב-40 אלף טון קמח. יש 5
טחנות, והן יכולות לספק את הדרישה. אולם יש לדאוג לכך שהמכרות והיה
יותר גיולה מהדרוש, ואז ברור שזה משפיע על מחיר הטחינה.

לא הממשלה בנתה את הטחנות שיטנן בארץ.
נכון הם תכננו 6 לירות יותר לטונה. אנחנו הגענו להסדר שהתווספת והיה
שתי לירות ורבע, ואלו שאינן מסכימות, מוטב שתמולדנה טחנה אחת או שתי
דיקות, אולם היא צריכה להיות מוכנה תמיד לטחון.

ברור שאיננו יכולים להרשות לעצמנו להיות
בזיוק על הטונה. נכון שיש תוסעה כזו שטחנה אחת או שתיים צדן לטחנות,
ומסלמינו להן בעד אמורטיזציה וריבית, זה נכנס לקלקולציה של יתר ההוצאות.

י. קרגמן:

הטחנה לא היתה נעלמת גם לולא היתה מקבלת
את המיכסה. העבודה שקיימת החלקה או
שתיים ותחלק אחרת, או שטחנה אחת או שתיים נטורות. אז הן צריכות לקבל
והיכה מהממשלה. אנחנו לא מפרקים את הטחנה.

ער האוצר ל. אשכול:

טחנה אחת יכולה לעמוד חצי שנה או שנה;
אסור למכור חלקים ממנה לטחנה קיימת. הן
מזה קורה לפעמים שמחפשים למכור טחנות אמילו בתורכיה. יש לנו מוטוריות
שמומדים, טיפלנו בזה בזמן מערכת סיני, ונדמה לי שלא טעינו בהיקול שלנו.

חבר הוועדה צור שאל על תוצרת הארץ. הועלת
ועדה מייצעת להגנה על העשייה מקומית. היא הועלת כבר ארבע שנים, מהתחנה
כחצי שנה. מטעם לפעם מובאות אליה שאלות אם צריך להגיש תומרי גל
שאלה שפוגעים בתוצרת הארץ. הוועדה מטפלת בשאלות מנקודת התקפה של
סיה, הנציג הספקה, הפרטי מחירים. היא דנה גם בשאלות שיווק, ובבעיות
אל טחנות מותרות על-ידי המכס. המכס לפעמים מחזרים טחנות.

הוועדה מתחשבת לא רק בהגנה אבסולוטית על
תוצרת הארץ; יש לה נימוקים כלכליים שונים, בייחוד מחיר הייצור בארץ
הוא גורם נכבד.

ג. לוי:

ברצוני לשאול איזה כמות טוכר נמכרו
ב-600 לירות, ואיזה כמות - ב-300 לירות.

ער האוצר ל. אשכול:

אנחנו דנים בפעיה זו כמעט בכל שבוע ומתענייה
דרכים לפתרונה. הכמות שאנחנו מוכרים ב-2300
לירות היא די רצינית, ויכולה לתח לנו כמה מיליון לירות לשנה. אני
המבחי שיתולו להבריח סוכר מפה לשם, מסתבר שאין זה כך, ואנחנו מחפשים
דרכים לפתור זאת.

א. כהן:

לבני פלאגום, כדי היה לסמוע בענין זה
ולחסוך זמן לוועדה. תגיד כל מה שאחזק יוצר.

ער האוצר ל. אשכול:

אם רוצים בירור, אולי כדאי שיבוא מישהו
ממשרד המסחר והתעשייה.

בזמנו עשינו כל מה שאפשר כדי למנוע
קטסטרופות. לא היה לנו מושג שהמצב הוא כל כך רע. היה משא ומתן עם
סולל צרפת. כפסיו אני שומע שזה ענין של מיליונים. הדבר לא יצא לפועל.
הפועלים נבחרו ובאו אלינו שנעזרו להם לעשות זאת יחד. בעל המפעל שמע
שבועד הנופל יש התנגדות לשותפות, ושאני אסיר את רוע הגזירה ואאמר
את השותפות הזו בינו ובין הפועלים. מצב העסק הוא קשה. יותר פרטים
אינני יודע.

א. כהן:

האם לא מתקבל על הדעת שהממשלה, שנכנסת
לענין הזה בתור מלווה כסף, תמנה איזו ויתור
של כמה אנשים שייכנסו לבעיות, לפני שזה יתפתח בצורה מסוכנת?

יותר מאשר להיסגר, זה לא יכול. אמסור את הענן הזה לשר המסחר והתעשייה שימעיין

שר האוצר ל. אשכול:

בו יותר.

אני רוצה לשאול בקשר לנכסי פיק"א בארץ.

ג. לוי:

ידוע שלברון רוטשילד היו בעבר הירדן 70,000 דונם אדמה. היתה שם מושבה תפארת ישראל שטרפו אותה לפני 60-70 שנה, והטרידים התייטבו ויטדו את יבניאל. נעשו כמה נסיונות מצדנו ופצד הסתדרות הפועלים, חברי השומר ואנשי הפועל הצעיר לעשות משהו. בשנת 1924 הלך וייצמן אל רוטשילד והציע הצעות יחד עם ארלוזורוב ואחרים, והיתה קבוצה של אנשים שרצו ללכת לשם. הנציב העליון של צרפת טען שזה טוב, אבל הערבים מתנגדים והוא יחפש דרך. אבל האנגלים דווקא ראו בזה טמירה, שהמנדט הוא בידי אנגליה ופה רוצים לטפל בזה דרך הצרפתים.

ובכן יש נכס כזה של 70,000 דונם. יבוא זמן ויהיו לנו חשבונות בקשר עם פליטים שלהם ושלנו. צריך לרכז את הקושטובים שפיק"א היתה מטירה מעין זה, יש לרכז את כל זה בידי משרד החוץ או בידי אחד המשרדים האחרים של הממשלה, כדי שנדע מה הטעם, וכאשר יבוא זמן של חשבון - יהיה בידינו איזה דבר לגוביינא.

אני יודע שאין עכשיו תשובה לשאלתי. אבל אני מתכוון לכך שירכזו את כל החומר הזה לעת הצורך.

ג. לוי:

המפעלים שאין ביכולתם לשלם מט הכנסה, מקבלים אשראי למטרה זו מבנקים. שמעתי שמי הכנסה אינו מחשב את הריבית שהמפעלים משלמים בעד האשראי הזה. רציתי לשאול האם זה נכון.

שר האוצר ל. אשכול:

אני חושב שזה נכון וכך גם צריך להיות. החשבונות מראים שהיה כסף.

ג. לוי:

אבל הוא צריך לשלם גם כפרעות.

שר האוצר ל. אשכול:

נדמה לי שזה צודק.

ג. לוי:

בניח שהיה משלם מט הכנסה, אחר כך משלם אשראי בבנק. מט הכנסה מתחשב בזה והיה מוריד את זה מהחישוב. עכשיו אם הוא לוקח כסף מבנק, זה נכנס לחישוב מט הכנסה. צריך לבדוק זאת.

שר האוצר ל. אשכול:

אדם צריך לשלם במוף השנה מט הכנסה. אם אנחנו נתחיל לנהוג כך, הוא לא ישלם את המס הזה, ואנחנו עוד נצטרך להחזיר לו כמה אחוזים.

ש. בזק:

מחשבים רק את ההוצאות שהוצאו לצורך ייצור ההכנסה.

א. בהיר:

אנחנו עומדים עכשיו בראשית דאמבר. המוצר בוודאי חושב על הכנת התקציב החדש. אנחנו שוקיים דיון על השאלה כיצד נדון השנה על התקציב. בכל שנה יש הסעות על העניין הזה.

אני מציע ליו"ר הוועדה ושר האוצר שנקיים שיחה על כך, מין יובא התקציב, מתי יובא ואין יהיה הדיון בכנסת ובמועצת הכספים. אם יש מחשבה בממשלה ולחברי ועדת הכספים, לפני שנקיים על שולחן הכנסת, כדאי לקיים על כך דיון.

שר האוצר ל. אשכול:

מצדי תוך החודש הזה או בסוף החודש, נכנס ואילך, כל זמן שאין לי תקציב - מין לנסות

מחשבות.

הינו"ר י. גורי:

בעיקרו של דבר מרכז הדיונים בנושא זה הוא בהוצעת הכנסת. אבל אני מקבל את ההחלטות של חבר הכנסת בהיר. בשנה שעברה הוזמנתי בענין זה לרועות והכנסת, ובעקבות השיחה שהתקיימה שם הוכנסו כמה שיפורים. בשופו של דבר לענין סובל עוד משינה ליקויים יסודיים שכדאי היה לסלק אותם, אבל אני מקבל את המטלה של חבר הכנסת בהיר. אם שר האוצר ירצה להשתתף במישיחה הזו - נשמח לזה.

א. בהיר:

יש לי עוד שאלה. כשנה שעברה מינה שר האוצר חמשה חברי ועדת הכספים כוועדה מטעמית לעניני קיצוצים. באה טענה ששר האוצר בחר חמשה חברי הקונטליציה, לא שיתף את המופוזיציה בענין זה, כאילו טבעו מהאופוזיציה לתרום תרומה לדיונים האלה.

אני שואל את שר האוצר אם בדרך כלל לא כדאי שלקראת השנה הבאה ברוך בענינים אלה בוועדת מסנה של ועדת הכספים, וללא קט במסגרת האוצר עצמו.

הינו"ר י. גורי:

אני רוצה לציין עובדה אחת. בשנה שעברה מינתה ועדת הכספים ועדת מטעם מהל המעי הקטת. היא קיימה מספר ישיבות עם משרדי הממשלה, קיבלנו שאלונות, ישיבות רבות. לאחרונה הוועדה מוכחה היתה להורות שאין בידה להורות את הדיון בבעיה זו במלוא היקפו בפרק הזמן שעמד לרשותו. הוועדה חרטה שזה ענין לחודשים אחדים, זה היה בזמן שהתקציב עוד לא הונח על שולחן הכנסת, ואנחנו עוד לא ידענו את תוכנו. לוועדה זו היה תפקיד מוגבל. היה לה טעם מסויים, ובתחוסיו היא הציעה מה שהציעה, מה שאין הן חייבים לחרוש שתי וערב בכל רחבי התקציב, ואם רוצים להשיג משהו יותר דחוקה מזה שהציגו בפני ועדת הקיסוצים און. הוועדה השקיעה הרבה עבודה, היא ישה ששה שבועות, אך אין כל מניעה שוועדת הכספים תפנה ועדת מטעם, פקיד האוצר בוודאי ישתפו פעולה עם ועדת הכספים.

אני עובר לענין אחר. לפני זאת הפנסה למשרד הוכנסה הצעה לסדר היום על-ידי חבר הכנסת רוקח בענין תשלום שכר דירה על-ידי העיריות בעד בניני בתי-ספר יסודיים שהיו שייכים לממשלת המנדט. הוועדה קיימה דיון בענין זה וסיכמה את סיכומיה, ושלחה אותם בכתב לשר האוצר. תוכן הסיכום היה שוועדת הכספים קיימה בירור וכי. ועדת הכספים מביעה את דעתה שיש להעביר את בניני בתי-הספר שהיו שייכים לממשלת המנדט לבעלות הרשויות המקומיות, שבתחוסן מצויים בנינים אלה.

כיום המצב הוא כזה שיש 7-8 בנינים שהיו שייכים לממשלת המנדט. הרכוש הזה הוא רכוש מטעמית, הממשלה מקבלת שכר דירה עבורם. ועדת הכספים הגיעה למסקנה זו ששני טעמים: א) שפנסה זה רכוש שטייך לממשלה, אבל זה רכוש שמלכתחילה נבנה בשביל הרשויות המקומיות. ממשלת המנדט לא היתה מקבלת עבורם שכר דירה. ב) שהממשלה מחזיקה ברכוש זה, היא צריכה להחזיק בו ולשפור עליו.

ובכן נתהוו יחסים כמו בין כל בעל-בית ומחזיק בדירה. כיום המצב הוא כזה שרכוש זה הולך ונהרס ואיש אינו מתענין אותו. אני מבין שהממשלה משקיעה מדי שנה בשנה כספים כדי לשפור על הרכוש הזה. זו היתה המסקנה של ועדת הכספים. זה איננו סחייב, היא רק הביעה דעתה.

שר האוצר תובע פרעון השטר הזה. הוא מפרש את זה כשטר. בדרך כלל האוצר מתייחס בתשומת לב למסקנותיה של ועדת הכספים.

ד"ר ארנון השיב לנו: אין לנו רומים בממשלה ועדת הכספים טיולם 18.12.56 טעום הוראה להעביר נכסים ללא תמורה, על-פי הקרבה התקציבית. איננו לוקחים מהרשויות נכסים בלי תמורה, ואין הממשלה יכולה להעביר נכסים לזולתה ללא תמורה. נראה לנו שכל רשות מקומית שתוצה בבעלות על בית-ספר, צריכה לבוא בדברים עם אגף מקרקעי המדינה, ועל העברת הבעלות לשלם דמי שכירות.

אני שואל את שר האוצר: א) האם בחן את המטלה; ב) אם לא בחן - שיתן דעתו על העניין הזה ולניסוקים שהזכיר את הוועדה להציע דעה כזו. הניסוק הראשון היה שזהו רכוש שבבנה מסילת הרשויות הקומיות, והשני - שזה מסיל עול על המטלה; ג) שמורה מה זה הפך נקודת מוקד הגורמת מרידות אצל אותן רשויות קומיות שיש לבלן רכוש כזה שבבנה מלכותאילה למטרה מסוימת ושמשלת המנדט לא היתה מקבלת עיבוד זה שכר דירה. אני מבקש ששר האוצר יתן דעתו על כך.

שר האוצר ל. אשכול:

לחבר הכנסת דיין - יש סיפול בעניין זה וייתכן שיהיה חוזה של סכירת הקרקעות המלה למטלה. מתייעצים עם עורכי-דין מה יותר טוב למטלה. זו שאלה חשובה, גולי מעט יאסח מזה משאו.

אשר לעניין בתי-הספר - נבדוק זאת. שמעתי כמה טענות נגד. יש בתל-אביב מוזיאון דיזנבוף, שנתרם במיוחד למטרה מוזיאון. עכשיו העיריה רוצה להעביר את זה למקום אחר, ואוטרחה לאח: אם לא תקנו את הבנין, נפסוד אותו למישהו אחר.

א. בהיר:

ההנחה היא ששם ישבה מועצת המדינה הזמנית ורוצים לשטור על הבנין.

שר האוצר ל. אשכול:

לחבר הכנסת בהיר: לו האמנתי שתהיה ועדה של כל השולחן - טוב; אם תהיה ועדה סניטית, אני בעצמי מוכן לעשות להם עקבי אכילס. עובדה, עכשיו עומדת להיות סביטה על כל העניין של הוועדה, לשנות תקנים.

א. כהן:

הצעה לסדר. לא ייתכן להזמין את שר האוצר לבירור שבועי, ושחברי הוועדה לא יהיו נוכחים. ברצוני להציע שהיו ר' ישלח הודעה לכל חברי הוועדה ויעיר לאח על כך.

הינ"ר י. גורני:

אתה צודק בהחלט.

חבר הכנסת בהיר עורך שאלה מה יהיה סדרי הדיון בתקציב. הוא שאל מתי יוגש התקציב, ושר האוצר השיב שהוא יהיה סוכן בסוף דצמבר, אבל אינו יכול להתחייב על כך, כי יכולים להיות מה גורמים בלתי יפויים טראש שימנעו ממנו לעשות זאת. אני רוצה להזמיר לאחרי הוועדה שבבנה לעברה היינו במצב חסור ביותר, יותר מאשר בכל שנות הדיון על התקציב, שהתחלנו בדיון רק ב-15.2. אני מכתב לשר האוצר ואומר שלכל המאוחר מוכרחים להגיש את התקציב באמצע ינואר, ראוי אפילו בראשית ינואר, כדי שוועדת הכספים תוכל לספל בו.

עכשיו יש בעיה שניה. אמרתי שבבנה לעברה הזמנתי לוועדה הכנסת והצעתי שם איזה הצעות שחלקן נתקבלו וחלקן לא. הן היו ערוכות בשתי מסילות: האחת היתה ערוכה במסילה של קריאה ראשונה, והשניה במסילה של קריאה שניה ושלישית. לגבי הקריאה השניה היה מסווג שיפור ניכר לעומת השנה הקודמת.

אשר למסילה הראשונה - הצעתי היא שחלק את הדיון, שלא יקויים דיון בשבע קבוצות. כולנו יכולים לאשר שעל פי רוב הקריאה הראשונה מתנהלת באולם דיק, לא מספיקים בכלל, ואז מסתיימת את ישיבות הכנסת. כיון שכך, מן הראוי ללמוד מן הנסיון ולא ולא לרוקן את הדיון מכל תוכן. יש הרצאת שר האוצר שחלקה מיועדת לביתנו המצב הכלכלי ובחלקה - לביתנו התקציב. נקיים שני דיונים בשני הישורים. אמנם מי אפשר לשטור כל כך על התחומים, אף על פי כן אם גם מערבבים קצת את התחומים, אין זה בא לערער כל כך את היסודות. יש ויכוח כלכלי, ואחר כך יש הערות על התקציב מבחינה תקציבית, מבחינת בנין התקציב. הייתה אומר אפילו שלושה ויכוחים במקום שבעה: ויכוח כלכלי, ויכוח על ההכנסות, שיטת המסים וטכנה המסים וכו', וויכוח על תקציב האוצרות. לא כל על משרד או קבוצת משרדים לחוד. על-ידי כך הוויכוח יהיה יותר סרוכז.

אנחנו גם דרשנו מהשרים שיגישו תקינות
בכתב. חלק מהמשרדים באמת קיימו זאת, אבל הם דרשו שני דברים: גם
תקירה בכתב וגם פתיחה. את הדיון על כל משרד נקיים בתקופות סדירות
בהן הכנסת תיבנה עבודה רבה. הדיון יהיה יותר קשוב, לרווח
ותשפית. הצדדים עולה על הכנסה ומרצה, ולהיענות יש יותר זמן. אנחנו
כזה מצטבר יותר יותר חשוב כדי שנה בשנה לקראת הדיון בכנסת.

באופן כזה אנחנו משיגים כמה מטרות: לא
מפסיקים על הכנסת קרוב ל-40 שעות דיון, לא משטחים את הדיון ולא מדוקדקים
גירוי שתוכנו.

בשנה שעברה ועדת הכנסת לא רצתה להרחיק לכת
בל כך, קיבלה את ההצעות בחלקן. היתה גם התנגדות סדכ כמה שנים, שלא
יחד ליותר על הפתיחה שלהם. ואם יש פתיחה - יש גם ויכוח.

אני פניח את ההערות האלו על השולחן ומבקש

את חברי הוועדה לעיין בהן.

הישירה בנעלה בשעה 10.30.